

4. Структура навчальної дисципліни

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

(підпис)

« _____ » м. _____ 2023

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності 231 «Соціальна робота»

освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

Укладач: Маловічко Олена Владиславівна, к.філос.н., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

(підпис)

Т.І. Бутченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від «01» вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

(підпис) Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

О.В. Маловічко

2023 рік

4. Структура навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл загальної підготовки	
Спеціальність 231 «Соціальна робота»	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		1-й	1-й
Освітньо-професійні програми «Соціальна робота»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	2 год.
		Практичні	
		28 год.	2 год.
Рівень вищої освіти: магістр	Кількість поточних контрольних заходів –	Самостійна робота	
		год.	год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи» є підготовка студентів напряму спеціальності «Соціальна робота» до свідомого, активного та вмілого поєднання теоретичних засад соціальної роботи та специфічних особливостей практичних моделей соціальної роботи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи» є надання уявлення про методологію і теоретичні концепції соціальної роботи; ознайомлення з основними моделями практичної соціальної роботи; з'ясування проблеми сучасної організації соціальної роботи в різних сферах життєдіяльності суспільства; формування навичок комплексного підходу до аналізу проблеми застосування інновацій у сфері надання соціальних послуг; ознайомлення з основними проблемами формування та перспективами становлення професіоналізму соціальних працівників; стимулювання інтересу студентів до пошуку у студентів різних підходів до розв'язання існуючих проблем соціальної роботи.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи» студент повинен:

знати:

- 1) сучасні підходи до становлення понятійно-категоріального апарату соціальної роботи;
- 2) основні проблеми взаємозв'язку теорії та практики соціальної роботи;

4. Структура навчальної дисципліни

- 3) специфіку та проблеми впровадження інноваційних методів в практику соціальної роботи;
- 4) послідовність актуалізації основних проблем соціальної роботи;
- 5) конкретно-історичну і загальнонаукову обумовленість актуалізації проблем соціальної роботи;
- 6) розвиток проблем соціальної роботи як розв'язання протиріч сучасної теорії соціальної роботи;
- 7) особливості розвитку основних принципів організації соціальної роботи в різних сферах суспільного життя;
- 8) основні сучасні тенденції та перспективи становлення професіоналізму в діяльності соціального працівника.

вміти:

- 1) застосовувати основні терміни й поняття теорії соціальної роботи в професійній діяльності;
- 2) визначати проблеми, протиріччя та шляхи їх розв'язання щодо діяльності в сфері надання соціальних послуг;
- 3) оцінювати реальний стан та досвід в сфері надання соціальних послуг;
- 4) розробляти та аналізувати кейс-ситуації, які відображають реальний стан надання соціальних послуг;
- 5) співвідносити принципи і проблеми основних теоретичних концепцій соціальної роботи з загальнонауковими принципами і концепціями;
- 6) надавати загальну наукову та критичну оцінку теоретичним моделям соціальної роботи щодо їх ефективної реалізації з певними категоріями клієнтів⁴
- 7) використовувати набуті методи, форми та технології соціальної роботи, які позитивно зарекомендували себе в практичній діяльності соціальних працівників.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістри повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Методи: Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).
ЗК06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником).
ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).
ЗК16. Здатність генерувати соціальні смисли, потрібні для становлення і розвитку соціальної сфери, інтеграції України до загальноєвропейського соціального простору	Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
СК01. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного,	Методи: Дослідницький (самостійна робота, проекти).

4. Структура навчальної дисципліни

соціально-педагогічного, економічного, медичного).	юридичного,	Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).
СК02. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.		Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).
СК010. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.		Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).
СК16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.		Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
СК18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.		
РН01. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.		Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, практичний). Контрольні заходи: Теоретичне тестування за змістовим модулем. Виконання письмових практичних, проблемно-орієнтованих завдань за змістовим модулем. Залік
РН03. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.		
РН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.		

Міждисциплінарні зв'язки

Одним із важливих компонентів навчального курсу є міждисциплінарне узгодження. Для дотримання вимог доступності, послідовності та науковості, вивчення дисципліни «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи» базується на знаннях, уміннях і навичках, набутих при вивченні таких навчальних курсів: «Теорія соціальної роботи», «Технології соціальної роботи», «Менеджмент соціальної роботи», «Соціальна робота з різними групами клієнтів», а також на уміннях та компетенціях, набутих при проходженні усіх видів практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні засади вивчення сучасних теорій соціальної роботи

Тема 1. Вступ до курсу «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи»

Предмет, об'єкт, завдання курсу. Проблема єдності в предметі історії теорій, практик та навчання соціальної роботи. Понятійно-категоріальна база. Структура «Актуальних проблем та сучасних теорій соціальної роботи» як навчальної дисципліни. Місце та роль «Актуальних проблем та сучасних теорій соціальної роботи» в системі суспільствознавчих та гуманітарних наук.

Тема 2. Генеза соціальної роботи у вітчизняній теорії та практиці.

Соціокультурне підґрунтя виникнення соціальної роботи в Україні. Соціальна робота як наукова галузь: становлення в Україні. Вітчизняні теорії соціальної роботи: парадигми допомоги.

Тема 3. Основні теорії соціальної роботи

4. Структура навчальної дисципліни

Сучасні теорії соціальної роботи: від позитивізму до постмодернізму. Людина в соціальній роботі: системний підхід. Соціалізаційні та адаптивні процеси в соціальній. Адаптивно-соціалізаційна теорія соціальної роботи.

Тема 4. Природа, сутність, зміст та форма соціальної роботи.

Діяльнісна природа соціальної роботи. Сутність соціальної роботи. Зміст соціальної роботи. Форма соціальної роботи та її види: морфологічна та процесуальна. Процесуальна форма соціальної роботи. Морфологічна форма соціальної роботи.

Тема 5. Філософсько-методологічні засади розбудови системи соціальної роботи

Історичний аналіз використання ідеї системності у соціальній роботі. Світоглядна платформа розбудови системи соціальної роботи. Методологічні засоби теоретичного відтворення системи соціальної роботи. Методологічні вимоги до проектування повної моделі системи соціальної роботи.

Розділ 2. Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи в кризовому суспільств

Тема 1. Структура та механізм функціонування системи соціальної роботи

Структура системи соціальної роботи. Механізм функціонування та розвитку системи соціальної роботи.

Тема 2. Система соціальної роботи як орган соціального організму країни. закон саморуку видового (антропогенного) соціального організму

Система соціальної роботи як видовий (антропогенний) соціальний організм. Закон саморуку системи соціальної роботи

Тема 3. Види, напрями та методи соціальної роботи

Види соціальної роботи. Напрями соціальної роботи. Стратегія визначає основні шляхи подолання бідності. Оцінка рівня та масштабів бідності населення в Україні. Етапи реалізації Стратегії. Стратегічні напрями подолання бідності. Збільшення доходів від трудової діяльності. Соціальне страхування як спосіб захисту особи від втрат доходу. Запровадження консолідованої системи адресної соціальної допомоги та соціальних послуг. Соціальна підтримка осіб з обмеженими фізичними можливостями. Соціальна підтримка сімей з дітьми та дітей, позбавлених батьківського піклування. Поліпшення житлових умов соціально вразливих верств населення Моніторинг реалізації стратегічних напрямів подолання бідності.

Тема 4. Гуманітарна політика України: методологія, теорія, практика

Соціальна робота у світлі ідеологічного виміру. Методологічні аспекти гуманітарної політики Суть, зміст, структура та головні напрями реалізації гуманітарної політики в Україні. Першочергові завдання державної гуманітарної політики.

Тема 5. Світовий досвід соціальної роботи.

Об'єктивні умови інституалізації соціальної роботи в Західній Європі й Україні. Соціальна робота у постсоціалістичних країнах. Теоретичні витoki і сучасні політико-правові засади соціальної роботи за рубежом. Європейські моделі практичного навчання спеціалістів у галузі соціальної роботи. Соціальна держава і соціальний захист населення: аргументи «за» і «проти».

Тема 6. Сучасний стан соціальної роботи в США.

Історія соціальної роботи в США. Професійні організації соціальних працівників. Теоретичні основи підготовки соціальних працівників і моделі практики. Види професійної діяльності та рольові моделі соціального працівника. Підготовка фахівців. Види соціальних служб та практика соціальної роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Історія соціальної роботи в США. Професійні організації	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		л	сем./пр./лаб	сам. роб.		л	сем./пр./л аб	сам. роб.	
				З				З	
i	2	3	4	5	6	7	8	9	
Розділ 1. Сутність теорії і практики соціальної роботи									
Тема 1. Предмет соціальної роботи. Структура і	8	2		6		10	2		8
Тема 2. Генеза соціальної роботи у вітчизняній теорії та	10	2	2	6		12		2	10
Тема 3. Основні теорії соціальної роботи	14	4	2	8		12	2		10
Тема 4. Природа, сутність, зміст та форма соціальної роботи	10	2	2	6		10			10
Тема 5. Філософські методологічні засади розбудови системи соціальної	14	4	2	8		10			10
Разом за розділом 1	56	14	8	34		54	4	2	48
Розділ 2. Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи в кризовому суспільстві									
Тема 1.	12	4	2	6		10			10

Структура та механізм функціонування системи соціальної роботи										
Тема 2. Система соціальної роботи як орган соціального організму країни. закон саморуху видового (антропогенного) соціального організму	12	4	2	6		12	2		10	
Тема 3. Види, напрями та методи соціальної роботи	12	2	2	8		12		2	10	
Тема 4. Гуманітарна політика України: методологія, теорія, практика	8	2		6		10			10	
Тема 5. Світовий досвід соціальної роботи.	10	2	2	6		12	2		10	
Тема 6. Сучасний стан соціальної роботи в США	10	4		6		10			10	
Разом за розділом 2	64	18	8	38		66	4	2	60	
Усього годин	120	32	16	72		120	8	4	108	

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Предмет соціальної роботи. Структура і завдання курсу	2	2

2	Гене́за соціальної роботи у вітчизняній теорії та практиці	2	
3	Основні теорії соціальної роботи	4	2
4	Природа, сутність, зміст та форма соціальної роботи.	2	
5	Філософсько-методологічні засади розбудови системи соціальної роботи	4	
6	Структура та механізм функціонування системи соціальної роботи	4	
7	Система соціальної роботи як орган соціального організму країни. закон саморуху видового (антропогенного) соціального організму	4	2
8	Види, напрями та методи соціальної роботи	2	
9	Гуманітарна політика України: методологія, теорія, практика	2	
10	Світовий досвід соціальної роботи.	2	
11	Сучасний стан соціальної роботи в США.	4	2
Разом		32	4

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Предмет соціальної роботи. Структура і завдання курсу		
2	Гене́за соціальної роботи у вітчизняній теорії та практиці	2	2
3	Основні теорії соціальної роботи	2	
4	Природа, сутність, зміст та форма соціальної роботи.	2	
5	Філософсько-методологічні засади розбудови системи соціальної роботи	2	
6	Система соціальної роботи як орган соціального організму країни. закон саморуху видового (антропогенного) соціального організму	2	
7	Види, напрями та методи соціальної роботи	2	2
8	Світовий досвід соціальної роботи.	2	
9	Сучасний стан соціальної роботи в США.		
Разом		16	4

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Предмет соціальної роботи. Структура і завдання курсу	6	8
2	Гене́за соціальної роботи у вітчизняній теорії та практиці	6	10
3	Основні теорії соціальної роботи	8	10
4	Природа, сутність, зміст та форма соціальної роботи.	6	10
5	Філософсько-методологічні засади розбудови системи соціальної роботи	8	10
6	Структура та механізм функціонування системи соціальної роботи	6	10
7	Система соціальної роботи як орган соціального організму країни. закон саморуху видового (антропогенного) соціального організму	6	10
8	Види, напрями та методи соціальної роботи	8	10
9	Гуманітарна політика України: методологія, теорія, практика	6	10
10	Світовий досвід соціальної роботи.	6	10
11	Сучасний стан соціальної роботи в США.	6	10
Разом		72	108

8. Види контролю і система накопичення балів

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Актуальні проблеми та сучасні теорії соціальної роботи» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

- 3 бали - чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 2 бали - змістовне доповнення;
- 1 бал - поверховий виклад матеріалу;
- 0 балів - відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді модульної контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольних робіт:

- 12,5 балів - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 8-11 балів - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;
- 4-7 балів - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;
- 1-3 бали - короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;
- 0 балів - відсутність відповідей

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ п/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
1.	Самостійна робота	1	11	11
2.	Контрольна робота	12,5	2	25
3.	Практичне заняття	3	8	24
Підсумковий бал				60

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі

Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, під час якого студент може отримати 40 балів. З них 20 балів - за результатами тестування (або виконання індивідуального завдання), 20 балів відводиться на екзамен в усному вигляді (2 питання для перевірки рівня засвоєння теоретичних знань: по 7 балів за кожне, 1 завдання для перевірки рівня сформованості практичних умінь та навичок - 6 балів).

У цілому, студент отримує 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЕСТ8

За ШКАЛОЮ ЕСТ5	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 - 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 - 89 (дуже добре)	4 (добре)	
c	75 - 84 (добре)		

	70 - 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
Е	60 - 69 (достатньо)		
ГХ	35 - 59 (незадовільно - з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

9. Рекомендована література

Основна:

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи / За заг. ред. А. Й. Капської. - К. : УДЦССМ, 2002. - 167 с.
2. Зверева І. Д. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико- методологічні аспекти). / І. Д. Зверева, О. І. Пічкар. - Ужгород: УжНУ, 2000. - Ч.1. - 192 с.
3. Керецман М. П. Теорія і методи соціальної роботи Навч. посіб. / М. П. Керецман, І. І. Мигович - 2-ге вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. - 168 с.
4. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соціальних служб для молоді. / За ред. А. Я. Ходорчук. - К. : ДЦССМ, 2003. - 264 с.
5. Дмитрієва Л. Державна сімейна політика і громадянське суспільство / Л. Дмитрієва. - К. : Главник, 2006. - 78 с.
6. Управлінські аспекти соціальної роботи: Курс лекцій / М. Ф. Головатий, М. П. Лукашевич та ін. - К. : МАУП, 2002. - 376 с.

Додаткова:

1. Вступ до соціальної роботи: навч. посібн. / За ред. Т.В.Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. 304 с.
2. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи. Тернопіль: Астон, 2004. 173 с.
3. Горпинич О.В. Соціальна робота в Україні: стан та перспективи розвитку. Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія № 11, Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: Зб. наукових праць. Київ.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2004. № I (23). С. 67-74.
4. Тихолоз В. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Соціальна робота». Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2014. 407 с.
5. Капська А. Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 231 с.
6. Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях, Київ.: ДАКККіМ, 2010. 124 с.
7. Позднякова-Кирбят'єва Е. Г Реабілітаційний парк як інновація в системі сучасної освіти // Ukraine – EU. Modern Technology, Business and Law: collection of international scientific papers: in 2 parts. Part 2. Current Issues of Legal Science and Practice. Management and Public Administration. Innovations in Education. Environmental Protection. Engineering and Technologies Chernihiv.: CNUT, 2017. 208p. P. 146-149.
8. Полируш С.І. Пенітенціарна система та благодійність на Лівобережній Україні (XIX – XX ст.) *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2002. № 2 (15). с. 55 – 56.
9. Поліщук В. А. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи : курс лекцій / В. А. Поліщук, О. І. Янкович ; ТДПУ. Тернопіль, 2009. 256 с
10. Поліщук В.А. Соціальна робота як феномен сучасної цивілізації. Тернопіль: ВАТ «ТВПК «Збруч», 2010. С.10-49.
11. Приймак О.М. Соціальна робота та допомога у південноукраїнському селі друга половини XIX – початку XX століть: стан наукової розробки теми. *Гілея. Збірник наукових праць*. – Київ. 2015. Вип. 96. С. 33-37.

12. Семигіна Т. Чому соціальна робота набуває зеленого кольору? *Вісник АПСВТ*. 2018. №2 С. 87-92

13. Соціальна робота в Україні. Навч. посіб. / За заг. ред.: І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

14. Ross B. *Writing Skills for Social Work Students* / B. Ross. – London : Red Globe Press, 2021. – 244 p. – Access mode: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049429.pdf>.

15. *Teaching in social work : an educator's guide to theory and practice* / J. W. Anastas. – Second edition. – New York : Columbia University Press, 2022. – 321 p. – Access mode: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049434.pdf>

16. *The Functional Analysis of Behavior : A Practical Guide for Psychotherapy, Social Work, and Counseling* / M. Borg-Laufs. – Wiesbaden : Springer, 2022. – 47 p. – Access mode: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049431.pdf>

Інформаційні ресурси:

1. Дубич К. Імперативи удосконалення державного управління надання соціальних послуг в Україні // *Вісник академії праці, соціальних відносин і туризму*. – 2017. – № 2, С. 47-54 https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_2_2017-47-54.pdf

2. Дутчак А.В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку // *Молодий вчений*. – 2017.– № 5 (45), С. 568-572. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/5/126.pdf>

3. Козирев М. П. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / М. П. Козирев. – Львів : ЛьвівДУВС, 2020. – 352 с. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049076.pdf>

4. Масюк О. П. Менеджмент соціальної роботи : курс лекцій для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра напряму підгот. «Соціальна робота» / О. П. Масюк. – Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. – 96 с. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2017/03/0040019>

5. *Управління діяльністю соціальних служб : метод. посіб.* / авт. кол.: Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній ; ПРООН в Україні, Проект "Підтримка реформи соціального сектору в Україні". – Київ : К.І.С., 2013. – 178 с. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Masuk/0045202.pdf>.